

RÁJ, UTOPIE NEBO SKUTEČNOST?

3. ŠABBAT, PAMÁTNÍK RÁJE

Mt 11,28-29

kázání ze soboty 9. 3. 2013 - br. Jonczy Radomír

Sešli jsme se, abychom ve staré biblické knize zvané Genesis hledali principy, které kdysi na počátku dělaly ráj rájem. Dnes bych vás rád upozornil na další, v pořadí již třetí princip rajske existence. Nejdříve mi však dovozte otázku...

Odpočíváte rádi? Že se ptám :-), vidíte...? Kdo z nás tento týden nepočítal dny zbývající do vytouženého víkendu? Kdo z nás s netrpělivostí nevyhlíží vytoužené svátky či dovolenou? a přesto, světe div se. Žijeme v době paradoxů. Přibývá lidí, kteří odpočívát nechtějí. Propadli práci a stali se jejími otroky. Jakoby zapomněli, že práce není cílem lidské existence. Rozmáhá se syndrom workoholismu.

Možná se vám teď ulevilo. Kdepak workoholismus, to se mně netýká. v souvislosti s prací a odpočinkem však mohou vznikat i jiné problémy. Psychologové stále častěji upozorňují na to, že když odpočívát chceme, tak nám to nějak nejde. Nechali jsme se oblafnout rafinovanými tvůrci průmyslu zábavy, kteří mají na svědomí to, že se naše nervy ve volných dnech často opotřebávají více, než ve dnech pracovních. Existuje nějaké východisko? Vraťme se k naší zprávě o stvoření.

ŠABBAT ZÁRUKOU RÁJE

„Tak byla dokončena nebesa i země se všemi svými zástupy. Sedmého dne dokončil Bůh své dílo, které konal; sedmého dne přestal konat veškeré své dílo. a sedmý den Bůh požehnal a posvětil, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo.“ (Gn 2,1-3).

Staří rabíni nás v souvislosti s tímto textem upozorňují na jednu důležitou souvislost. Sedmého, nikoli šestého dne, dokončil Bůh své dílo. Sedmého dne tedy ještě musel něco vytvořit. Ptáte se, co to bylo? Sedmého dne stvořil Bůh šabbat, tedy den odpočinutí. Cílem stvoření neměla být práce, ale šabbat. Adam s Evou byli hned po svém vzniku pozváni, aby se Stvořitelem zasedli k právě prostřenému stolu. Vrcholem všeho mělo být společenství člověka s jeho Stvořitelem. Proto je šabbat dalším důležitým principem k utváření ráje. Šabbat vždy dělal a dodnes může dělat ráj rájem.

ŠABBAT MUSÍ BÝT STŘEŽEN

A tak není divu, že desatero Božích přikázání vybízí člověka: *Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý. Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. Ale sedmý den je den odpočinutí Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci...* (Ex 20, 8-11). Pečlivému čtenáři desatera zde určitě neunikne náhlá změna tónu. u předchozích přikázání šlo spíše o jakási zaslíbení. Prostě: „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh. Já jsem tvůj a ty jsi můj. Proto jsem tě vyvedl ze země egyptské, kde jsi byl pouhým otrokem. Když na mojí lásku odpovíš láskou svou, pak už nebudeš mít jiné bohy, pak už nebudeš propadat pokušení jakkoli se mnou manipulovat a zneužívat moje jméno...“ z hebrejského textu vyplývá, že v desateru vlastně nejde o přikazy.

a přesto se zde najednou ozve „pamatuj“. v druhém záznamu desatera z knihy Deuteronomium dokonce: „Střež, hlídej“ si šabbat jako den svatý, tabuizovaný, nedotknutelný. Hospodin tady v podstatě člověku říká: „Šabbat jsem stvořil jako prostor pro rozvíjení našeho vztahu. Žádný vztah není samozřejmostí, je třeba o něj pečovat. Je to náš společný den, naše „rande“... Je to šabbat, doslovně přeloženo „den přestání“, ve kterém je nutné, aby ses přestal zabývat činností, která tě pohlcovala celý týden. Ráj není místem pro zahálku. Šest dní jsi pracoval a je to tak v pořádku. Teď s tím však přestaň a věnuj se naší vzájemné komunikaci.“

BOŽÍ PROGRAM PRO ŠABBAT

„Jestliže v den odpočinku upustíš od svých pochůzek, od prosazování svých zálib v můj svatý den, nazveš-li den odpočinku rozkošným, svatý den Hospodinův přeslavným, budeš-li jej slavit tak, že se vzdáš svých cest, že přestaneš hovět svým zálibám a nepovedeš plané řeči, tu nalezneš rozkoš v Hospodinu...“ Tak promluvila Hospodinova ústa. (Iz 58,13.14)

Chceš-li doopravdy prožít to pravé odpočnutí, doslova rajskou rozkoš, pak musíš vypustit nejen práci, ale i vlastní představy o cestě k pravé rekreaci a přijmout představu Boží: *„Šest dní se bude pracovat, ale sedmého dne budete mít Hospodinovu slavnost odpočínutí.“ (Ex 35,2)* Šabbat je dnem určeným pro bohoslužbu.

Někdo by mohl namítnout: „To mám celý den sedět v kostele, číst Bibli a modlit se? Jakýpak tohle je odpočinek, jaký tohle je ráj?“

Před léty jsem farářoval v kostele CASD v Praze na Malvazinkách. Ona budova byla tenkrát označena nápisem „modlitebna“. Těsně před ní stála a dodnes stojí zastávka MHD. Jelikož pracovní kazatele byla situována tak, že z ní bylo vidět na přijíždějící autobusy, míval jsem ve zvyku vybíhat vždy na poslední chvíli. Jednou jsem si to nějak špatně spočítal a tak se stalo, že se autobus začal rozjíždět dřív, než jsem do něj stihnul naskočit. Zklamaně jsem za ním zůstal hledět. Když v tom k mému velkému údivu autobus náhle zastavil a zadní dveře se otevřely. Naskočil jsem a dřív než jsem stačil popadnout dech, abych poděkoval, řidič suše a bez emocí na mne přes celý autobus zavolal: „Nemáte se tak dlouho modlit!“ v první chvíli jsem se cítil dotčený: „Si myslíš, že nemám nic jiného na práci, než se modlit?“ Pak mi ale došlo, že by mi určitě prospělo, kdyby se nemýlil.

Rozjímání, meditace, kontemplace ve společenství věřících, toť rozměr odpočinku, který stojí za zvážení. Dnes už málokdo ví, že slovo škola pochází ze starého řeckého slova „scholé“, což v doslovném překladu znamená mít čas, mít volno. Lidé v antice totiž rozjímání a kontemplaci považovali za nejlepší formu odpočinku. Židé to viděli stejně. Když se člověk zamyslí sám nad sebou a dokáže se ztišit a „ztrácet čas“ zdánlivou ne-činností, vnitřně dozrává. Vnitřní harmonie vyrůstá z mlčení, ze soustředění, ze studia Bible a z chvil prožívaných s Bohem. Šabbat, toť šance. Proto Ježíš vyhodnocuje myšlenku šabbatu: *„Sobota pro člověka učiněna jest.“ (Mk 2,27)*

ŠABBAT JE v SOBOTU

Protože dnešní přednáška o aktuálnosti šabbatu zaznívá v budově Církve adventistů sedmého dne, čtu v očích některých z vás otázku: „Proč je podle vás sedmým dnem právě sobota?“ Jako odpověď bych si možná netradičně dovolil ocitovat Katolický katechismus: „Třetí přikázání desatera připomíná posvátnost soboty... Bůh svěřil Izraeli

sobotu, aby ji zachovával na znamení věčné smlouvy. Sobota je pro Pána a je vyhrazena chvále Boha, jeho stvořitelského díla a jeho spásných činů ve prospěch Izraele... Evangelium uvádí četné příležitosti, při kterých byl Ježíš obviňován, že porušuje zákon o sobotě. Avšak Ježíš nikdy neporušuje svatost onoho dne. Dává mu ze své autority jen pravé vysvětlení: Sobota je pro člověka, a ne člověk pro sobotu...“ k tomu ještě dále katechizmus dodává: „Pro křesťany se stal prvním ze všech dní, prvním ze všech svátků, den Páně - „neděle“. Shromažďujeme se v den slunce, protože je to první den, v němž Bůh vyvedl z temnot hmotu a stvořil svět; tohoto dne také Ježíš Kristus, náš Spasitel, vstal z mrtvých“ (str. 534, 535).

Zkuste na základě tohoto vyjádření sami zvážit, proč jako adventisté setrváváme u zachování toho, co stanovil sám Bůh, co spolu s ostatními Židy považoval za svaté a nedotknutelné i sám Ježíš Kristus a co pak ještě dlouhá desetiletí, ne-li staletí po Ježíšově odchodu z této země za samozřejmé považovali i první křesťané.

JEŽÍŠ JE PÁNEM ŠABBATU

Mám tady však jedno důležité upozornění pro ty z nás, kteří se rozhodli ustanovení desatera o šabbatu respektovat v jeho plném znění. Reálně nám hrozí jedno vážné nebezpečí. My lidé ve své hříšnosti už dlouhá tisíciletí inklinujeme k modloslužbě. Místo Stvořitele uctíváme stvoření. Uctíván by proto neměl být šabbat, ten je jen součástí stvoření, ale Stvořitel prostřednictvím šabbatu. Modloslužbě tohoto druhu propadli Ježíšovi židovští současníci. Jejich velký důraz na sobotu způsobil, že nestačili zaregistrovat toho, který sám o sobě říká, že je Pánem soboty. Nepochopili, že pravé odpočinutí, pravý ráj může nabídnout jedině ten, který o sobě říká: „*Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout. Vezměte na sebe mé jho a uchte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce a naleznete odpočinutí svým duším.*“ (Mt 11,28.29)

Bez Pána šabbatu a vztahu k němu nemůže být šabbat rájem. Jedině Pán šabbatu totiž může člověka osvobodit od závislosti na kultu práce, peněz, zálib... Jedině vztah k Ježíši může člověka osvobodit od otročiny sobotních příkazů a zákazů a nekonečné diskuse o tom, co se v sobotu smí a nesmí. Vztah k Pánovi šabbatu mění jinak docela obyčejný den v rajskou zahradu Eden, kde jsou Bůh a člověk u prostřeného stolu zase spolu, vzpomínají, jaké to bylo, a ujišťují se v naději, že jednou zase... Šabbat se tak stává viditelným znamením vztahu Boha k člověku a člověka k Bohu. Proto Hospodin prostřednictvím Mojžíše vybízí svůj lid: „*Dbejte na mé dny odpočinku; to je znamení mezi mnou a vámi pro všechna vaše pokolení.*“ (Ex 31,13)

ŠABBAT JE DNEM HOSPODINOVÝM

A ještě jedna věc. Možná jste si toho taky všimli. Dbejte na mé dny odpočinku. Šabbat je sice učiněn (stvořen) pro člověka, v prvé řadě to však vždy byl, je, bude den Hospodinův. Bez ohledu na to, zda jej člověk ignoruje, či nikoli, byl, je a zůstane památkou stvoření a vykoupení. v knize proroka Izaiáše čteme, že se na nové zemi, tedy v obnoveném ráji, pokaždé o šabbatu přijde svému Stvořiteli a Vykupiteli poklonit veškeré tvorstvo. (Iz 66,23) Ráj a šabbat prostě patří k sobě. Těším se na bohoslužby v ráji a jsem Pánu Bohu vděčný za to, že mohu každý týden s většinou z vás kus ráje prožívat při slavení sobotních bohoslužeb v tomto chrámu. Amen